

Pavλίna Vogelová

Fotografická setkání v Arles 2025

Založení a vývoj francouzského festivalu Les Rencontres d'Arles (kupř. i ve srovnání s Paris Photo) poukazuje na proměnu institucionálního postavení fotografie v Evropě od druhé poloviny 20. století. Za nejstarší a nejvýznamnější mezinárodní fotografický festival na světě je považován právě francouzský Les Rencontres d'Arles (Setkání v Arles). Byl založen roku 1970 z iniciativy fotografa Luciena Clerguea, spisovatele Michela Tourniera a historika Jean-Maurice Rouquettea. Vznik tohoto festivalu je nutné vnímat v širším kontextu postupné institucionalizace fotografie, která se zejména v 60. a 70. letech začala prosazovat jako autonomní umělecké médium v rámci muzeí, galerií a akademického diskurzu.¹ Platí to i pro situaci v české fotografii a iniciativu zejména Antonína Dufka v Moravské galerii

↑Obr. str. 145–148: Festivalestival ARLES LES RENCONTRES DE LA PHOTOGRAPHIE 2025, zahajovací týden 7.–13. 7. 2025, foto: Pavλίna Vogelová

1 Michel Frizot (ed.), *A New History of Photography*, Cologne: Könemann, 1998, s. 723–730.

v Brně a Anny Fárové v Uměleckoprůmyslovém museu v Praze nebo zavedení studijního oboru fotografie na pražské FAMU.

Festival v Arles vzešel z původních relativně komorních setkávání fotografů a teoretiků. Menší výstavy, diskuze a projekce však postupně přerostly v každoroční prestižní mezinárodní fotografickou událost. V antických, historických i industriálních kulisách města dnes festival každoročně nabízí desítky tematicky koncipovaných výstav.² Součástí programu je vedle výstav také systematicky budovaná platforma veřejných debat, přednášek a panelových diskuzí, která rámuje interpretaci výstav a zároveň artikuluje aktuální mezinárodní dění skrze širší teoretické a institucionální otázky v současné fotografii. K tomu výrazně přispívá i konferenční a diskuzní program, který ani v roce 2025 neplnil pouze doprovodnou roli výstavní dramaturgie, ale fungoval jako prostor, v němž se formuje kritická

2 Gilles Mora, *Photo Speak: A Guide to the Ideas, Movements, and Techniques of Photography, 1839 to the Present* (New York: Abbeville Press, 1998), s. 338–340.

debata nad klíčovými tendencemi současného fotografického diskurzu. Výrazně byla zastoupena problematika paměti, archivu a postkoloniální kritiky reprezentace, která se objevuje například v diskuzích *Archiving the Invisible*, *Imagining the Aftermath* či *First People Photography: Rethinking the Archive*. Tyto debaty navazují na dlouhodobý teoretický posun, v němž je fotografie chápána nejen jako dokumentární médium, ale především jako nástroj reinterpretace historických narativů a kulturní paměti. Fotografie zde vystupuje jako prostředek, jímž lze zpochybňovat dominantní historiografické struktury a otevírat prostor pro marginalizované perspektivy.

Podobně silná byla i tematická linie věnovaná identitě a sociálním reprezentacím, jež se promítly například v diskuzi *What Will the New Family Pictures Look Like?* či do panelu *Gaze Talk: Women's Perspectives*. Tyto debaty reflektují proměny rodinných struktur, genderových rolí a vizuálních stereotypů, které jsou v současné fotografii často předmětem kritické reinterpretace. Dokazuje to, že fotografie není pouze nástrojem reprezentace, ale zároveň médiem, které tyto sociální konstrukce aktivně spoluutváří.

Vedle těchto teoreticky orientovaných diskuzí zahrnuje program také řadu panelů zaměřených na institucionální a profesní podmínky fotografické praxe. Debáty o autorském právu, fotografických rezidencích či produkci fotografických knih poukazují na komplexní infrastrukturu, která dnes formuje fotografické pole. Tyto diskuze zdůrazňují, že současná fotografie je stále více propojena s globální sítí institucí, grantových programů a profesních platforem. Přidanou hodnotou fotografického Arles je jeho funkce experimentální laboratoře. Setkávají se zde etablovaní i začínající autoři včetně studentů zahraničních fotografických škol. Zcela přirozeně to přispívá k progresi zcela nových praktických i teoretických narativů reflektující současné proměny fotografického média.

Významným tématem současnosti je rovněž technologická transformace obrazové produkce, zejména v souvislosti s digitalizací a umělou inteligencí. Například panel *Unthinkable A.I.* či diskuze o budoucnosti fotografického vzdělávání stvrzují, že festival reflektuje proměny, které zásadně ovlivňují způsob vzniku, distribuce i interpretace obrazů. Tyto debaty zároveň otevírají otázku, do jaké míry může fotografie v digitálním prostředí nadále fungovat jako indexální záznam reality. Z historického hlediska byly významné také příspěvky věnované dvoustému výročí fotografie, která připomínají dlouhodobou kontinuitu tohoto média. Přesto je patrné, že program jako celek se koncentruje především na současné umělecké praxe a aktuální společenské otázky, zatímco hlubší historiografická reflexe fotografie zůstává spíše v pozadí.

V širším kontextu festivalu lze konferenční program chápat jako mechanismus, který nejen doprovází výstavní projekty, ale také strukturálně ovlivňuje jejich interpretaci. Prostřednictvím těchto debat festival vytváří rámec, v němž je fotografie prezentována především jako médium sociální reflexe a kulturní kritiky. Tento přístup potvrzuje význam festivalu jako jedné z klíčových institucí současné fotografie, zároveň však ukazuje limity současného kurátorského diskurzu, který je často formován globálními institucionálními a ideologickými očekáváními.

